Գ. ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 781 ՇԱԲԱԹ 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1901 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1901 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎՃԻԼԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Բաբը Ալի Ճատտեսի 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنيجه يومى سورهانتاك غزته سى
صاحب امتياز د. جيوهلا
ادارەخانەسى
باب عالى جادەسى نومرو ٢٠

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ խմբագրութեան ուղղուած ոև է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին և 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամսոյ կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամսոյ կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամսոյ Ֆրանք 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ ԿԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ՈՒ՛Վ Է ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԲՈՒՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ
ՌՈՒՍԻԱ՞ ԹԷ ԱՆԳԼԻԱ

Տանձիկի մէջ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ կայսրերուն տեսակցութիւնը եթէ մեծ աղմուկ հանեց քաղաքական աշխարհին մէջ, ոչինչ կար հոն որ առաջուց նախատեսուած, բնական և մինչև իսկ սովորական եղած չըլլար ներկայ ժամանակիս մէջ։

Եթէ աւելի բան մը կար, այն էր որ Գերմանիոյ կայսրը վերադարձին հրապարակաւ կը յայտարարէր թէ շատ սքանչելի եղած և կատարելապէս զինքը գոհ ըրած էր այդ տեսակցութիւնը։

Նախ պէտք է ըսել որ, թէև կային ժամանակներ երբ ամէն օգ հետաքրքրութեամբ կամ մտահոգութեամբ կը սպասէր այս կամ այն վեհապետներու տեսակցութեան արդիւնքին. սակայն հիմա եթէ նախապէս կատարեալ կերպով ապահովուած չըլլայ թէ խիստ սիրալիր, սքանչելի և գոհացուցիչ պիտի ըլլայ տեսակցութիւնը, երբեք տեղի չունենար. և եթէ ուրիշ պատճառներ չգտնուէին, վեհապետներու այսօրուան գիրկընդխառնումը և սիրալիր ցոյցերը արգելք չէին ըլլար վաղն ալ իրե՛նց բանակներուն, պատերազմի դաշտին վրայ մէկ մէկու հետ կռուելնուն։

Եւրոպական վեհապետներուն ամենքն ալ իրարու ազգակից են հիմա, և իրարու հանդիպած ատեննին իրար համբուրելնին շատ բնական է. և եթէ իւրաքանչիւրին իշխանութեան տակ գտնուած ազգերն ալ կարենային իրարու հետ խնամի ըլլալ, այն ատեն խնդիրը բոլորովին կը փոխուէր, և դարը ոսկեդար կ'ըլլար։

Ուրիշ բան է վեհապետներու անձնական յարաբերութիւնը, և բոլորովին ուրիշ բան է ազգերու հանրային յարաբերութիւնը։

Եթէ Գերմանիոյ կայսրը հաճէր բացատրել թէ Տանձիկի տեսակցութեան սքանչելիութիւնը երկու կայս. ընտանեաց անձնական յարաբերութեա՞նց մէջ էր, թէ իւրաքանչիւրին կառավարած ազգերու քաղաքական և անտեսական շահերուն մէջ, անշուշտ աւելի լոյս մը սփռած պիտի ըլլար խնդրոյն վրայ։

Ոչ թէ Գերմանական, այլ Բրուսիական արքունական տունը երկար ժամանակէ ի վեր Ռուսական արքունեաց հետ խիստ մտերիմ յարաբերութեանց մէջ է. բայց իրենց կառավարած ազգերը անոնց պէս չըլլալով, իւրաքանչիւրին քաղաքական ձգտումները և տնտեսական շահերը այնչափ կը խաչաձեւեն իրար, որչափ պէտք էր ըլլար եթէ Ռուսիա և Գերմանիա բացարձակ կերպով իրարու թշնամի ըլլային. և այս բնական հակառակութիւնը աւելի ևս կը զայրանար 1870 71ի պատերազմով, որուն հետեւանքը չեղաւ այնպէս, ինչպէս կը բաղձար Ռուսիա, այսինքն յաղթական բայց յոգնած Գերմանիոյ իր անմիջական ազդեցութեան տակ մտնելը, որմէ կ'ազատէր Գերմանիա, փոխանակ Ռուսիոյ աշկերտը ըլլալու, Աւստրիոյ ընկերը ըլլալով. Միայն Գերմանականին և Ռուսականին դուրս եղող աշխարհին քաղաքական կացութիւնն էր որ երկուքին միջև դաշնաւոր ոչ թէ բնական այլ արուեստական լաւ յարաբերութիւնը կանգուն կը պահէր. և այդ կացութեան շարունակութիւնն է որ կ'ապահովէ Գերմանիոյ և Ռուսիոյ միջև դաշնաւոր այդ բարի դրացնութեան յարաբերութիւնը։

Ինչո՞ւ համար վերջին ժամանակներու էն հռչակաւոր և հեռատես քաղաքագէտը՝ Պիզմարք՝ ամէն ատեն կը յանձնարարէր Ռուսիոյ հետ բարեկամական յարաբերութիւնները անկեղծ պահելու աշխատիլ։ Ըսել է թէ եղծման գաղափար մը կար, որուն գործադրութիւնը արգիլել կ'ուզէր Պիզմարք։ Եւ արդարեւ ոչ միայն Մոլտքէ, այլեւ ուրիշ զինուորական հեղինակութիւններ ալ, ատանց Ռուսական պատերազմի մը Գերմանական միութեան ապագային համար ապահովութիւն չէին կրնար հաւատալ, և պատճառներ ալ ունէին։

Ռուսիա, որ յաջորդաբար Աւստրիոյ և Ֆրանսայի պարտութեան ժամանակէն ետքը յաղթական Գերմանիոյ իր ազդեցութեան տակ մտնելը, և այս կերպով ցամաքային Եւրոպայի գերատէրը ըլլալ կը բաղձար, հիմա անոր ըմբոստութիւնը տեսնելով բացարձակ թշնամին պիտի ըլլար. ասոր անոր պատերազմի պատրաստութեան ժամանակ չթողլով գործը նախապէս կարգադրելու էր։

Իրաւ է որ Գերմանիա, առանձինն Ֆրանսայի և անպատրաստ Աւստրիոյ յաղթած ըլլալուն պէս, շատ կարելի էր որ անպատրաստ Ռուսիոյ ալ յաղթէր. բայց Ռուսիա ոչ Ֆրանսայի և ոչ ալ Աւստրիոյ պէս է։ Կրնաս յաղթել անոր, բայց չես կրնար ստիպել որ իրեն յաղթուած ըլլալը ընդունի, և երբ յաղթուող մը իր յաղթուած ըլլալը չընդունիր, այն ատեն պատերազմ մը վերջացնելը, զայն սկսելէն աւելի դժուար կ'ըլլայ։

Աւստրիացի և Ֆրանսացի խելացի մը չէր կրնար գտնել որ իրենց մայրաքաղաքները գրաւուելէ ետքը զէնքերը չձգէ։ Բայց Ռուսիացիին համար երկրին ներսերը մինչև Սիպերիա անապատները հետզհետէ իրարու յաջորդելիք շատ մայրաքաղաքներ կը գտնուին։

Վերջապէս Գերմանիոյ և Ռուսիոյ միջև խաղաղութիւնը պահպանող բանը՝ երկու կայսերական ընտանեաց մտերմական յարաբերութիւնը չէ, որ կրնայ անհետանալ պատերազմի մը նախընթաց օրը, և վերակիլ անոր վերջանալուն հետեւեալ օրը. այլ երկու պետութեանց միջև պատերազմին անօգուտ ըլլալը, պատերազմը անխուսափելի ընող պատճառի չգոյութիւնը, և վերջերս ալ համաձայնութեան օգուտին՝ հակառակութեան օգուտին յաղթած ըլլալը։

Բայց ասոնք, Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջև գոյութիւն ունեցող բնական հակառակութիւնը մի միայն մեղմելու այժմ ունին. իսկ զայն հիմնովին անհետացնելու կարողութիւնը ոչ երբէք։

Իսկ Անգլիոյ համար՝ Գերմանիա այնպէս չէ, ինչ որ էր, և պիտի ըլլայ Ռուսիոյ համար, և թերեւս մի միայն բնական պատճառով որ պատճառներուն ամէնէն սքանչելին և ամէնէն աւելի վտանգաւորն է, և կայ ու կը մնայ միշտ, եթէ երկու կողմի վեհապետական ընտանիքները մտերմական յարաբերութիւններ չունենան ալ։

Եւրոպայի ցամաք երկրին վրայ, Ռուսիա՝ Անգլիոյ թշնամին էր, և անոր դէմ չէր ըներ այն բանները միայն զորս կարող չէր ըներ։ Ֆրանսա Անգլիոյ բարեկամը կը մնար միայն այնչափ ատեն, որչափ ատեն որ այդ բարեկամութեան տեւողութիւնը կրնար իր մասնաւոր նպատակներուն իրագործման ծառայել. և երբ որ ատոր համար աւելի լաւ միջոց մը գտնէր, գործելու ծախելու միջոց պատրաստ էր։ Աւստրիա թէև Անգլիոյ բարեկամը, բայց միայն ինչ ինչ կէտերու մէջ բարեկամ էր. իսկ Իտալիա ալ միայն իր Միջերկրականի բարեկամն էր։ Բայց Գերմանիա՝ Անգլիան սիրելու կամ ատելու մասնաւոր չահու մը համար անոր բարեկամը չէր։ Մինչև իսկ եթէ անոր թշնամին ալ ըլլար, բնական պատճառները կային զինքը սահմանող, որ Անգլիոյ էն կասկածելի բարեկամները եղող Ֆրանսայի և Ռուսիոյ դէմ պատնէշ մը ըլլար այն, և այս պատնէշը ո՛րչափ աւելի զօրանար, փոխանակ դժգոհութեան, հաճոյք մը պիտի պատճառէր Անգլիոյ։

Անգլիա, Գերմանիոյ ցամաքային զօրութեան աճումէն վախնալու պատճառ չունի. որովհետև եթէ հազար թշնամի զօրաց Անգլիոյ ցամաք երկրին վրայ արշաւելը անկարելի կամ դժուար է, մէկ միլիոն զօրքի արշաւանքը շատ աւելի անկարելի կամ դժուար կ'ըլլայ. քանի որ զանիկայ փոխադրելիք ծովային զօրութիւնը Գերմանիա տակաւին չունի, և դեռ ունենալիք ալ չունի։ Գերմանիոյ ծովային զօրութեան աճումն, եթէ անիկայ օր մը ուրիշներուն հետ պիտի չմիանայ, Անգլիոյ ծովային զօրութեան հետ համեմատելի պիտի չըլլայ, և ասոնք իսկ և իսկ բնական սահմանական պատճառներ են։

Եթէ Գերմանիոյ հետզհետէ մեծնալէն վախ մը կրնան ունենալ Անգլիացիք, ատիկայ ալ միայն առևտրական մրցման մէջ է, բայց վաճառականներուն մէջ ամէնէն վերջինները կ'ըլլան Անգլիացիք, որոնք իրենց բնական ընդունակութեամբ, փորձառութեամբ, առևտրական ամէնէն մեծ հարուստ դրամագլուխովը, ամէնէն ալ տարածուն գաղութներովը, ամէնէն ընտիր արդիւնաբերութեամբը կրնան քիչ մը ետ երթալ, բայց ոչ թէ ուրիշներէն ետ մնալ։ Եւ Լայբցիկի պանքային և ուրիշ դրամական հաստատութեանց չարաչար անկումը կը հաստատէ թէ առևտրական յաջողութեան մրցման ետևէն ընթացած էր Գերմանականներուն մեծ վաճառականական և արդիւնաբերական խանդավառութեան պատճառներէն քիչ մը անդին, որ ի բնէ երկրագործ ժողովուրդ մը համար քիչ մը դժուար ներելի է, մինչդեռ մրցիլ ուզած Անգլիացին ի բնէ երկրագործ չէ, և երկրագործ չըլլալուն համար ստիպուած է վաճառական, կամ Նաբոլէոն Ա.ի սիրելի անուամբ խօսելով «խանութպան ազգ մը» ըլլալու, և որուն միակ ակոր կողմն է ասոր աւելցնելքը։

ԼԻՈՆՔԷ

ՎԱՂՈՒԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ի՞ՆՉ ՊԷՏՔ Է ԸՆԵԼ
(ԱՐՁԱԳԱՆԳ ԲԱՐԻԶԷՆ)

Սիրելի Ցարութիւնեան,

Խօսքս դարձնել ձեզի կ'ուզեմ, ոչ թէ մեր ընդհանուր նկատողութիւններուն անձնական համաձայնութիւն մը տալու դիտումով, այլ անոր համար որ խնդիր մը իր ամէն երեսներուն տակ քննելու լաւագոյն եղանակը արտայայտութիւնն է նորէն։ Իրա՛ւ գիտեմ, անիկա ունի իր անպատեհութիւնները. յաճախ ընդհանուր վիճաբանութիւններէն կը ստեղծուին անձնական վէճեր ուր համբերութեան մէջ, բայց անո՛նք միայն, որ ալ ըսելիք չունին։

Ես համոզուած եմ սակայն, թէ երկուքս ալ հիմնական ու արդիական բաներ ունինք ըսելու այս շատ կենսական ու գործնական հարցին վրայ։

Ամենէն առաջ կ'ուզէի կէտ մը ճշդել։

Կը խորհիմ թէ կեանքի մէջ, բարիք ընելուն չափ ու արդիւնաւոր աւելի բարիք մը ատեցութիւն վայն է չարիքին դէմ կռուիլ։ Բարի ըլլալ, չարութիւն չընելը ամէն քիչ պարտքն է մարդուն։ Ու պարտականութեան մը կատարումը բնական բան մըն է։ Մարդերու յուլութիւնն ու վատութիւնն է որ բնական գործողութեան մը կատարումին մէջ առաքինութիւն մը կը տեսնէ։ Չարիքին դէմ մաքառիլն է ճշմարիտ առաքինութիւնը, քանի որ անիկա կը պահանջէ քաջութիւն։

Հետեւաբար իմ մտքէս չանցնիր, պատանիներուն, անտարբեր սերունդներուն աղէտ զինեալ ըլլալ։ Անոնք իրենց անկարողութեան պարտութիւններուն մէջ, ալ դիմելու աղէտ ամէն օր, իրենց ժառանգած պատրաստ մոլեգնութեան մէջ, կը զգեն ու կը քանդեն ինչ որ կայ ճշմարտապէս գեղեցիկ։ Միապէս, չզգեստ ըսաւ, «ասոնց համար սա ռուսեր խօսքը ըսած է»։

La premiere idée qui nous vient devant une chose belle, c'est de la détruire.

Այս մտքին նախորդ նամակիս սա վերջին տողերը բաւական բացայայտ չէ՞ն։

Կ'ըսէի. «Իրաւունք չունինք արհամարհանքով գոհ ըլլալու, երբ խնդիրը նոր պատրաստուող սերունդին վրայ է»։

Պէտք է նախընտրել սակայն գործնական հակազդեցութիւնը։ Հազար խօսք մէկ գործ չարժեր։ Բան մը քանդելէն աւելի լաւ է անշուշտ՝ վիճել։ Բայց վիճաբանութիւնը նուազ արդիւնաւոր է գործադրութենէն, անիկա ժամանակավրէժ միջոցն է, երբ գիտական՝ անտարբերութիւնը զրութիւն մը չինած է, երբ սովորութիւն դարձած է խօսքին բանաւորութեան՝ շուրջը դառնալու և քննելու համար, չհասկնալի ու զարհուրելի ժխորի մը մէջ խեղդել զայն։

Մաքի ատոք ունենալու ենք միշտ ազատութիւնը։ Անոնք գրական հրապարակին տէրն են, ու գիտեր բոլորը, ձեռքերնին յանձնառութեամբ նոր պատրաստուող սերունդին կը ներարկեն իրենց ոճ դժգոհութիւնը, իրենց թերի ու սուտ մտածումը։ Որպէս թէ իրենց եղած ունայն իրենց գործած սխալներն բաւական չըլլային, իրենց ուղեկին փափաքներն կը ցուցնեն եղերն ամէն կողմերը, ու կը թմրեցնեն նոր բացուող մտքերու ամենէն թարմ, ամենէն անկեղծ ծաղիկները։

Արդ, ընդունելով մեր բարեացակամ ու սրտցաւ խօսքին ազդեցութիւնը, պէտք չէ երբէ՛ք անոր վճռականութեանը հաւատալու միամտութիւնը ունենանք, եթէ խօսքին չենք միացներ գործը։

Անհրաժեշտ է անմիջապէս գործի սկսիլ։ Պէտք է, որքան կարելի է շուտ, ձեռքի տակ ունենանք կարգ մը թարգմանութիւններ՝ մեր նոր սերունդին արուեստագիտական զարգացումը պատրաստող։ Գաւառի ու նոյնիսկ Պոլսոյ երիտասարդութեան մեծ մասը չեն կրնար օտար հեղինակը իր բնագրին մէջ կարդալ։

Այս նպատակին իրագործումը՝ կը վախնամ որ լուրջ դժուարութիւններու բախի։

Այսուհանդերձ ես պիտի փորձեմ նշանակել մէկ քանի միջոցներ։

Նախ պէտք է առաջարկել կազմութիւնը յանձնաժողովի մը՝ որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ մէկ կողմէ վարձատրել գրական լաւագոյն թարգմանութիւններ յօրինելու թեմով կատարողները, միւս կողմէ ձեռնհաս անձերը հրաւիրել՝ այս կամ այն վարպետին գործերը վճռական թարգմանելու, Ցետոյ տպագրել ալ զանոնք։

Այս յանձնաժողովը իր նախնական գործառնութեանը պիտի հայթայթէր մեր բարեացակամ հայրենակիցներու օժանդակութեան դիմելով։ Եթէ այս վերջինները չյօժարէին նպաստել այս գեղեցիկ գործին, հնարաւոր չէ՞ր արդեօք Պոլսոյ ազգային թերթերուն մէջ հանգանակութիւն մը բանալ, որուն սիրով պիտի մասնակցէին գրականութեան բոլոր սիրողները։ Երբ բաւականաչափ գումար մը գոյանար, այն ատեն յանձնաժողովը կը սկսէր թելադրել թարգմանութեանց ընտրութեան ձեռնարկուները, և նոր թարգմանութիւններու պատրաստութեան համար ծանուցումներ կը հրատարակէր. ու ասոնք պատրաստուած մը կը գրուէին. Ցետոյ տպագրուած աշխատութիւններու շարք կ'ունենայինք գրականութեան վրայ։

Հիմակուհիմա կը բաւականանամ այս առաջարկին խօսքը գծելով ներկայացնելով։ Ցետոյ կարելի է մանրամասնութիւններու մէջ մտնել, երբ գաղափարը գործնական դառնայ։

Հակառակ պարագային ինչու համար մեր թերթերը յանձն չառնեն աւելին իրենց սովորական թերթօններուն տեղ գրական աշխատութեան վէպ մը հրատարակել։ Հոգ չէ, քիչ մը նուազ դրամաշահ ըլլայ։ Նուազ սպառքին ախորժելիութիւն թող հոգալու իմ կարծիքով նոյնքան գեղեցիկ գործ մը պիտի ըլլար, բոլորովին յիշել Մոնթեփէնի անխառն թերթօնները։ Մենք զայն ընդօրինակած ենք ֆրանսական թերթերէն. ու արդար ըլլալու համար պէտք է ըսել, այն թերթերէն որոնք լրագրութեան վրայ կը նային վաճառականական դարպասի մը պէս, կը շահագործեն ժողովուրդին ամէնէն գռեհիկ ճաշակները և որոնց Ֆրանսայի հասցուցած վնասները անհաշուելի են։ Ֆրանսական լուրջ, ազնիւ թերթերը (մտքէս չանցնիր Թանին, Ժուռնալ տը Տէպային, Ֆիկարոյին անունները) փոխանակ իրենց գրական թերթօններուն գռեհիկ վէպեր տալու, կը նախընտրեն Գոնքուրին, Սթէնտալին, Տօտէին, Թոլսթոյին գլուխ գործոցները։ Ու մի մոռնանք թէ այդ թերթերու գլխաւոր յաջողութեանը պատճառն է, այսպէս ըսելու, որ իր գործունէութիւնով մեր հասարակութեան ճաշակն չէ։

Մեր լրագրութիւնը բարեկարգելու աւելի աշխատած չէ, անիկա անկեղծ փոխանցու մը ժողովուրդին օգտակար ըլլալու. բայց եթէ այս ուղղութեամբ քայլ մը առնէ, ոչ միայն բարիք մը պիտի ըլլայ, այլ և պիտի սկսի նոյն իսկ ճշմարտապէս ազատելու։ Մեր մէջ ժողովրդական կրթութեան հրաշալի աշխատութիւնը կատարողը՝ լրագրութիւնը միայն պիտի ըլլայ։ Հասարակութիւնը գրական թերթօններէն հաճոյք առնել կ'սորվի։ Անտարակոյս կարելի չէ մտքերու առաջնորդ աշխատասիրութիւնները փոխել։ Բայց եթէ չուրանանք միայն սիրայն, թոյն-դրամատիկան վէպեր անոնց հրամցնել, հասարակութեան վայրկեանը երբեք չպիտի գայ։ Հետզհետէ է որ ճաշակը ճաշել կը սորվի։

Թերթօնի ձեւով գրական գործերը հրատարակելէ յետոյ, մեր լրագրապետները պէտք է որ տարբեր օգտակար հատորներու մէջ ամփոփել զանոնք։ Այս եղանակով աղաղակօրէն ձեռք պիտի անցնէին, սիրային թերթօններու չնչելով իրենց կորսնցուցած պզտիկ շահը։ Բաւական համարձակ լրագիր մը չունի՞նք որ այս օգտակար գաղափարին փորձը առնէ մը։

Թարգմանութիւններու գործը գլխաւորաբար երրորդ սատարները կրնան ըլլալ գրավաճառները։ Ինչո՞ւ մեր տպարանատէրները, գրավաճառները կը յամառին Աղաթանգեղոս, Սողոմոն, Ընթերցարան, տողերներով Աշխարհագրութիւն կամ ընդհ. պատմութեան միայն տպել։ Գրական թարգմանութեանց փորձին մէջ թէ՛ իրենց անձնական և թէ՛ ընդհանուրին շահը պիտի գտնէին։ Ո՞վ ըսաւ թէ Միրզօին մէկ աշխատասիրութիւնը Աղաթանգեղոսի մը, Սողոմոնի մը չափ չպիտի ծախուի։ Մեր տպարանատէրներն ու գրավաճառները քիչ մը նախաձեռնութիւնով հրաշքներ պիտի գործէին։ Եւրոպայի մէջ այս տեսակ գործերը իրենց արհեստակիցներուն ձեռքն են միայն։

Զը՞ պիտի գտնուի մեր մէջ ալ քէթ մէկ հատ բարեացակամ ու խելացի գրավաճառ մը։

Վերջին խօսքը կը մնայ— եթէ կրնանք երեք միջոցներս ամփոփել կամ անկարելի գտնուին—քննել Մխիթարեան Հայրերուն, և միաձայն պահանջել որ կարգ մը օտար վարպետներու թարգմանութեամբ քիչ մը կենդանութիւն, ու շատ մը գեղեցկութիւն ցցուցած զրկեն մեր գրագէտներուն։ Հիմակու հիմա այսչափ։

Բարիզ Ֆ.

ՀԱՅ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանի Հռոմի ներկայացուցիչ Գոյանեան Մ. Վ. յառաջիկայ երկուշաբթի Պոլիս կու գայ, Պատրիարքարանի հաշիւները քննելու և կարգադրելու յատուկ պաշտօնով։ Կը կարծուի թէ այս առթիւ Պատրիարքարանի համար հարկ եղած դրամը ալ յիշեալ Վ.ը հետը կը բերէ։

—Գաղատիոյ Հայ Հռոմէականաց առաջնորդ Կլեմէս Վ. երէկ երեկոյ Պոլիս եկեր է եպիսկոպոս ձեռնադրուելու համար։ Կլեմէս Վ.ին հետ եկած են նաև Պոհոսեան և Դանիէլեան Վ.ները՝ որոնք կաթողիկոսարան իջած են։ Նկատելով որ Կեսարիոյ, Եգիպտոսի և Մարաշի առաջնորդներն ալ, անդերուն հեռաւորութեան պատճառաւ որոշեալ ժամանակին չպիտի կրնան հասնիլ հոս, որոշուած է ձեռնադրութեան արարողութիւն յետաձգել Գիւտ Խաչի կիրակի օրուան։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՔ-ՔԻՆԼԻԻ ԴԱԳԱՂԸ.— ՊԸՖԱԼՈՅԷՆ ՈՒՈՇԻՆԿԴԸՆ.— Պըֆալոյէն կը հեռագրեն սեպտ 16 թուով.— «Ժամ 8ին Նախագահ Մաք-Քինլիի դագաղը քաղաքապետարան բերուեցաւ։ Ծածկուած էր ամերիկեան դրօշով մը, որուն վրայ խաչաձև կերպով զետեղուած էին ցորենի երկու խուրձեր, ալխատ ազատի մը՝ թեւերը տարածուած, ինչպէս նաև փոքրաչափ պսակ մը որուն վրայ ճերմակ վարդի կոկոններով և կակաչաչիկներով փրանսական և ամերիկեան դրօշները ձևացուած էին։ Ասիկայ նուէրն էր Ֆրանսաց-ամերիկեան ընկերութեան։ Զինուորները քարեւ կեցած էին։ Նուագախումբը կրօնական երգ մը հնչեցուց. խուան ամբողջ գլխաբաց կ'ունկնդրէր։ Դագաղը դրուեցաւ չորս ձիէ լծուած մեռելակառքի մը վրայ, և համբայ հանուեցաւ Շօրէնի յուղարկաւորական քայլերգով, մինչ զանգակները ամբ. կը ղօղանջէին։ Առջևէն կ'երթար նուագներու և ծովային հետեւակազօրաց ջոկատ մը։ Ցետոյ կուգային կառքերը, որոնց մէջ կը գտնուէին ծովային նախարարը, Պետական վերատեսուչը, ինչպէս նաև երկրագործական և ներքին գործոց նախարարները։ Ասոնցմէ անմիջապէս ետքը կուգար մեռելակառքը, որուն կը հետեւէին «Հանրապետութեան մեծ բանակին ընկերակցութեան» կազմէ պատուիրակութիւն մը, և պահակազօրաց ջոկատ մը։ Ծածուկ թափօրը հանդիպեցաւ Գ. Ռուզվէլթի կառքին որ կանգ առաւ։ Նախագահը գլուխը բացաւ և սպասեց կեցաւ թափօրը անցնելու միջոցին։ Ամբողջ ճամբուն վրայ խուան բազմութիւն մը գլխաբաց կը սպասէր։ Թափօրը կայարան հասնելուն, դագաղը շոգեկառք դրուեցաւ, մինչ սև չղարշներով ծածկուած փողերը կը զարնէին, և նուագախումբը նորէն կրօնական երգեր կը հնչեցնէր։ Գ. Ռուզվէլթ դագաղին հետեւեցաւ գլխաբաց։ Կառախումբը մեկնեցաւ առաւօտեան ժամը 9.46ին։ Մաք-Քինլիի ընտանիքին անդամներէն ոչ ոք քաղաքապետարան գնաց։ Զգուշացուեցաւ պէտք եղած ժամանակէն առաւել առաջ անհանգիստ ընել այրին Մաք-Քինլիի, որովհետև ժամանակ մը ի վեր անքնութեան ենթակայ ըլլալով, երէկ իրիկուան գիշերը մը արուեցաւ իրեն որ լաւ մը քնանայ։ Երբ այրին Մաք-Քինլի արթնցաւ, իր ամուսնոյն հոգւոյն ու խօսքը, զոր կը յիշեցնէր մէկ երկու օրէ ի վեր. «Ո՞ւր կրնամ տեսնել հօրս պաշտեալը»։ Տիկին Մաք-Քինլի այսպէս կը կոչէ իր ամուսինը։ Տքդ. Րիքսի պատասխանեց թէ այսօր պիտի յուղուի իրեն։ Ասոր վրայ սենեկապանուհիները կանչեց և հագուեցաւ։ Թեթեւ հաց մը ըրաւ. ետքը գնաց միացաւ թափօրին, ժամը 8½ին միջոցները, մինչ Գ. Միլպըրն տան առջևէն կ'անցնէր։ Սուգի զգեստներ հագած ու սև քօղ մը հագած, առանց գաւազանի եկաւ և կառք նստաւ։ Իր քով կը գտնուէին Տքդ. Րիքսի և Գ. Ալպէր Մաք-Քինլի։ Ընտանեկանաց միւս անդամները ուրիշ կառքերով կը հետեւէին»։

Ուաշինկթըն, 10 սեպտ.— Գ. Մաք-Քինլիի դագաղը բերող կառախումբին եկած ճամբուն ամբողջ երկայնութեանը վրայ խուան ամբոխ մը կը գտնուէր, երկու կարգի վրայ շարուած։ Զանգակները տխուր կը ղօղանջէին. և կառախումբը կայարաններուն մէջ ընթացքը կը դանդաղէր, որպէս զի ժողովուրդը լաւ գլխէ դագաղը։ Լօք Հավէնի մէջ մանկամարդ աղջիկները կառախումբին անցած ճամբուն վրայ ծաղիկներ սփռած էին։ Օլէան հասնելէ առաջ, Տիկին Մաք-Քինլի բաղձանք յայտնեց դագաղին մօտ նստելու։ Բժիշկները հակառակելէ ետքը համոզուեցան վերջապէս։ Ժամը 10.45ին կառախումբը Ուաշինկթընի կայարանը կը մտնէր։ Հեծելազօրաց ջոկատը նախագահին դագաղին պիտի հետեւի մինչև «Սպիտակ Տունը»։

ԷՋ ՄԸ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ.— Նախագահ Մաք-Քինլիի մահը այժմէութիւն կուտայ այն ամէն բաներուն, որոնք Մ. Նահանգներուն կը պատկանին։ Առիթէն օգտուելով ընթերցողներուն կը ներկայացնենք էջ մը Մ. Նահանգներու պատմութենէն, որ մէկէ աւելի հետաքրքրաշարժ պարագաներ կը պարունակէ։ Մ. Նահանգներու Սահմանադրութիւնը հաստատուեցաւ 1789ին։ Այդ թուականէն մինչև այսօր, այսինքն 112 տարուան մէջ Ամերիկա 33 նախագահութիւն և 24 նախագահ ունեցած է, որմէ կը հետեւի թէ 9 նախագահներ երկու անգամ ընտրուած են։ Այս վերընտրուածներն են Ճորճ Ուաշինկթըն, Ճէֆըրսըն, Մէտիսըն, Մընրօ, Էնտրիւ Ճէքսըն, Լինքըլն, Կրանթ, Քլիվլէնտ և Մաք-Քինլի։ 24 նախագահներէն 12ը հանրապետական, 10ը ռամկավարական և 2ը դաշնակցական են։ Ռամկավարականները, որոնք գլխաւորաբար հարաւային նահանգները կը ներկայացնեն, երկիրը կառավարեցին 30 տարի. մինչև 1861։ Անկէ մինչև հիմայ գրեթէ բոլորովին հանրապետականներուն ձեռքը անցած է Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը։ Ընդհանրապէս ընդունուած է թէ Ամերիկայի ռամկավարականները քննադատին աւելի յառաջդիմական ծրագիր մը կը ջատագովեն, կը պահանջեն որ անօրինութիւններ ըլլան յաւէտական հսկայ ընկերութիւններուն դէմ, և վերջապէս հակառակ են երկրածաւալական քաղաքականութեան, որուն կուսակից են հանրապետականները։ Մ. Նահանգներու նախագահներուն մէջ ամենէն նշանաւոր դէմքն է Ուաշինկթըն, որ Ամերիկեան Հանրապետութիւնը հաստատեց։ Անիկա էր որ Ամերիկայի ելեւմտաքը, դրամատունները, մաքսատուները կանոնաւորեց, և վերջապէս մեծ Պետութեան մը վիճակին հասցուց իր հայրենիքը։ Մէկ կողմէն ալ ապստամբ Հնդիկները ջախջախեց, միւս կողմէ հարթեց շատ մը ծանր վէճեր, որոնք գոյութիւն ունէին Ամերիկայի և Անգլիոյ միջև։ Ճէֆըրսըն Ուաշինկթընի նախագահութեան ատեն արտաքին գործոց նախարար էր։ 1800ին նախագահ ընտրուեցաւ։ Ճէֆըրսըն ռամկավարութեան մարմնացումը եղաւ։ Ինքն էր որ Լուիզիանայի նահանգը ծախու առաւ Ֆրանսայէն, 50 միլիոն ֆրանքի։ 1809ին երբ հրաժարեցաւ, պատերազմ մը անխուսափելի դարձած էր Անգլիոյ հետ։ Այս պատերազմը ծագեցաւ 1812ին, Մէտիսընի նախագահութեան օրով։ Մինչև 1814 տևող կռիւէ մը ետքը, որ ատեն Անգլիացիները գրաւեցին Ուաշինկթըն քաղաքը և այրեցին Կափիթօլը, հաշտութիւն կնքուեցաւ։ Մընրօ նախագահ ընտրուեցաւ 1816ին։ Սա Սպանիացիներուն ձեռքէն առաւ Ֆլօրիտան, և Հարաւային Ամերիկայի սպանիական գաղթականութիւններու ազատամարտութեան առթիւ հաստատեց այն համբաւաւոր վարդապետութիւնը, որ իր անունը կը կրէ և որուն համաձայն Եւրոպա չը պիտի կրնայ միջամտել Ամերիկեան գործերուն։ Բոլք նախագահութեան միջոցին, 1844ին, Մեքսիքայի պատերազմը ծագեցաւ, որուն հետեւանքով Մեքսիկա, Թեքսաս և Քալիֆորնիա գրաւուեցան։ Այս միջոցներուն էր որ Գերեվաճառութեան խնդիրը բանկիլ սկսաւ, և հաւաքութիւն Հիւսիսը Հարաւին դէմ հանեց։ Պատերազմը ծագեցաւ 1860ին, Լինքըլնի նախագահ ընտրուելէն քիչ վերջը, և տևեց հինգ տարի, 500000 հոգիի արիւն թափելով։ Լինքըլն, որ գերեվաճառութեան հակառակորդ նահանգներու ընտրելին էր, երկրորդ անգամ նախագահ ընտրուեցաւ և երբ երկիրը խաղաղեցնելու կ'աշխատէր, մեռաւ։ Կրանթի նախագահութեան օրով սեղանաւորական և քաղաքական անհամար գայթակղութիւններ ծագեցան։ Կարֆիլտէն մինչև Մաք-Քինլի միայն Քլիվլէնտ էր որ քիչ շատ անուն հանեց։

ՉԻՆԱԿԱՆ հաշտութեան դաշնագրին կնքումը կարեւոր դէպք մը չի նկատուիր Ռուսիոյ մէջ։ Բեռլինի պաշտօնական թերթերը չեն կարծեր որ Չինաստան դաշնագրին կնքումով կարենայ անմիջապէս իր նախկին վիճակը վերստանալ։ Իրաւ է որ հիմայ Եւրոպական տէրութիւնները պիտի կրնան իրենց առջի յարաբերութիւնները վերահաստատել Չինաստանի հետ, բայց այդ Չինաստանը առջի Չինաստանն է նորէն, և իր կառավարութիւնը չէ փոխուած բնաւ։ Ժողովուրդն ալ հիմայ աւելի կ'ատէ օտարականները, որոնց վերջին զինուորական գործողութիւններուն յիշատակը չէ ելած Չինացիներու միտքէն։ Այրած և կողոպտուած գիւղերու, պղծուած մեհեաններու, և իրենց սիրելիներուն ջարդին յիշատակը վառ կը մնայ անոնց մտքին մէջ։ Չինացիին անջնջելի ատելութիւնը՝ հանդէպ «ճերմակ երեսով բարբարոսներուն», ա՛լ աւելի կը սաստկանայ, երբ կը տեսնէ որ ստիպուած է պատերազմական տուգանք վճարել, չինաց հալածողներուն դրամները լեցնելու համար։ Չինացի օտարատեաց խումբեր դրդիչ յայտարարութիւններ կը ցրուեն երկրին մէջ։ Այս յայտարարութիւններով կ'ըսուի թէ օտարականներն են չինական դէպքերուն միակ պատասխանատուն. հետեւաբար պէտք է վանել զանոնք։ Տարակոյս չկայ թէ, կ'ըսուի այդ խորհուրդներ, ու մէջ Չինաստան պիտի այնչափ զօրանայ որ երկրորդ և աւելի յաջող պայքար մը կազմակերպէ օտարականներուն դէմ։

—Վերջին թղթածրարով հասած չինական թերթերը կը հաստատեն տարածուած երկիւղները։ Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Պոքսըրները խլրտիլ սկսեր են Շանթունկի նահանգին մէջ։ Կառավարիչը սոսկալից պատիժներ սահմանած է։ Թսինկ-Ֆու Սիանի զօրավարն ալ, որ վերջին դէպքերուն գլխաւոր գրգիռներէն մէկն էր, Շանսիի սահմանագլուխը հաւաքեր է 5000 զօրք։ Չինական լրագիրները հաստատ կ'ըսեն թէ օտարականք աւելի ունեցեր են քան թէ մը քաղաքներու մէջ, կոթողիկ և բողոքական Չինացիներու մէջ. Բոօթինկֆուի չքնակաները գանուող քաղաքները՝ նորէն Պոքսըրներուն ձեռքը անցեր են։ Նոր ջարդերէ կը վախցուի։

Անգլիական աղբիւրէ հասած լուրերն ալ յայտնեն են։ Կ'ըսուի թէ Չինացի բարձր պաշտօնատարներու, փոխարքաներու և կառավարիչներու բնակարաններուն առջև պահակներ դրուած են, որոնք գիշեր ցորեկ հսկողութիւն կ'ընեն։ Թիէնծինէն ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ 600 աւազակներ Շան-Հայ-Քուանի վրայ կը քալեն։ Չինացի պաշտօնակ զօրավար մը մեծ քաղաքներէ զօրաց ազդածքերը սպառեր է Թիէնծինի համբով։

ՁՈՐ. ՊՈԹԱ ՆԱԹԱԼ ԱՐՇԱՒԵՐ է, կ'ըսէ երեք ցորեկ հասած հեռագիրը։ Արդէն շաբաթ մը առաջ Թայմզ կը ծանուցանէր թէ Պոէրները մեծ գործունէութիւն կը ցուցնեն Թրանսվալի արեւելեան կողմը, Նաթալի սահմանագլուխին մօտերը։ Կ'երեւայ թէ բուն իսկ այս Պոէրներն են որ Նաթալ մտեր են, Ձոր. Պոթայի հրամանատարութեամբ։ Հեռագիրը կ'ըսէ նաև թէ Պոէր զինուորները Նաթալ մտնելով երեք թնդանօթ գրաւեր, 150 Անգլիացի գերի բռներ, 18 հոգի սպաններ և 30 հոգի վիրաւորեր են։

ՊՕԷՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ԹՈՒՍԱՀԱՏԱԾ ամենևին, ինչպէս կը հաւկըրուի պատերազմի դաշտէն հասած նոր լուրերէ։ Շաբաթ մը առաջ երկու Հոլանտացի երեսներ գրկուեր էին Շթէյն նախագահին և Ձօր. Տէվէթի, որպէս զի անոնց հաղորդեն Լորտ Քիչընըրի յայտարարութիւնը, և համոզեն զանոնք որ զէնքերնին վար դնեն։ Շթէյն երեսներով պատասխաներ է թէ հիմայ աւելի յուսալից է քան առջի մը տարի, որովհետև, գոնէ է, Անգլիա թէ ամենեն անձնական գծուարութիւններու ենթարկուելով չպիտի կրնայ շարունակել կռիւը և Անգլիոյ աղդեցութիւնը հեղհեղել կ'ըլլայ։ «Ասկէ զատ, ուելցուցէ է Շթէյն, անգլ. զինուորները միայն Թրանսվալի և Օրանժի մայրաքաղաքները և երկաթուղիները գրաւած են, մինչդեռ Պոէրները ուզած տեղերնին կրնան երթալ»։ Իսկ Տէվէթ պատասխաներ յայտարարեր է պատերազմաւորներուն թէ իրենք երբեք չեն ըլլալով իրենց տեղը եկեղեցին է, և հետեւաբար պէտք չէ որ պատերազմական գործերու խառնուին։ Պատգամաւորները այս գանակով յայտարարեր են թէ Շթէյն յաղթած կ'երեւի, մինչդեռ Տէվէթ շատ լաւ վիճակի մէջ է։

ՆԻԿՈԼԱ ՑԱՐԸ ՖՐԱՆՍ. ՀՈՂԻՆ ՎՐԱՅ.— Ցարը, Ցարուհին և Գ. Լուպէ հինգշաբթի օրը ժամը 7ին մասնաւոր կառախումբով ճամբայ ելան Քոմբիէնէն Ռէմս երթալու համար։ Անկէ Կոյս. հիւրերը Վիթրի-լէ-Ռէմս գացին, ուր ներկայ գտնուեցան փրանսական աշխատութիւններու վերջին գործողութիւններուն։ Ամբոխը խանդավառ կերպով կը ծափահարէր Կայսր. ամուսինները։ Ռազմափորձերու միջոցին Ցարը ձիով հետեւեցաւ զինուորական գործողութիւններուն։ Ռազմափորձերէն վերջը սեղան մը տրուեցաւ Վիթրի-լէ-Ռէմսի ամրոցին մէջ, որ խիստ չքեղօրէն զարդարուած էր։ Սուտաշնօրհ մեծ կոչնակերուն վրայ կը ծածանէին Ֆրանսական և Ռուսական դրօշներու բազմաթիւ դրուած էին ֆրանսական և ռուսական զինանշանները։ Ցարին հաշտութիւնը զարդարուած էր Կոլէնի ազնիւներով, իսկ Ցարուհիին սրահին մէջ գտնուած էին իր զաւակներուն լուսանկարները։ Գ. Լուպէ Ցարին և ռուսական բանակին համար բաժակ առաջարկելով, ըսաւ թէ Ֆրանսայի բանակը Ռուսականին միութեան զինք եղբայրակցութիւն մը կապմեց։ Ցարը պատասխանելով ըսաւ թէ շատ ուրախ է իր այցելութեանը համար, և թէ անձամբ հիացած է Ֆրանսայի բանակին կատարելագործուած վիճակին վրայ շարժումներովը վերջապէս. «Բանակ կը պաշտէ Ֆրանսայի քաղաքի բանակին և նոր փառքին համար։ Կը սիրեմ այնպէս նկատել թէ՝ այդ բանակը զօրաւոր նեցուկ մըն է արդարութեան այն սկզբունքներուն, որոնց վրայ հիմնուած են ընդհանուր բարեկարգութիւնը, խաղաղութիւնը և ժողովուրդներու բարեկեցութիւնը»։ Այս բաժակաճառին յոլորդեցին բուռն ծափեր։

Ժամը 5ին Ցարը, Ցարուհին և Գ. Լուպէ Ռէմս երթալով այցելեցին քաղաքապետարանը։ Ռէմս քաղաքը շքեղ կերպով գրօշազարդուած էր։ Մեծ հրապարակի մը վրայ յաղթական կամար մը հաստատուած էր որ Քրէմլինը կը ներկայացնէ։ Այս կամարը կը պարունակէ այլաբանական պատկերներ, որոնք Ֆրանսայի զինակցութիւնը խորհրդանշաններն են։ Ֆրանսա և Ռուսիա ձեռք ձեռքի կուտան և իրենց ոտքերուն առջև տարեկ մը պառկած է։ Քաղաքապետարանի առջև ամբողջ ճամբուն վրայ անընդհատ ծափեր սփռ կը թնդացնէին։ 8000 զինուորներ երկու կարգի վրայ շարուած էին։ Քաղաքապետարանին մէջ Ռէմսի քաղաքապետը իր քաղաքակիցներուն բարեմաղթութիւնները յայտնեց, Ռուսիոյ բարօրութեանը համար։ Ըսաւ թէ Ռէմսի ժողովուրդը երախտագէտ է անոր, որ Լա Հէյի գեղատանախորհրդը գումարելու նախաձեռնութիւնը ունեցաւ։ Ցարը և Ցարուհին յետոյ այցելեցին Ռէմսի եկեղեցին, ուր ընդունելութեան կարգին մը և ուրիշ եկեղեցականներու կողմէ։ Երբ Կայս. ամոլը եկեղեցին կը մտնէր, մեծ երգէոնները ռուսական քայլերգը կը զարնէին։ Եկեղեցին ռուսական դրօշակներով և երկրպագեան սև արծիւներով զարդարուած էր։ Քիչ մը վերջը Ցարը և Ցարուհին նորէն Քոմբիէնեան մեկնեցան, ուր հասան իրիկուան և ընդունուեցան խանդավառ ծափերով։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ-Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901		1319	1901
		Ճմ.	Լ.
Օր	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ճմաղի-ելէլ	Սեպտ.
8	+ ՇԱԲԱԹ, Մանուկն Ս. Աստուածածնի յԱննայէ։ Ծն. հաւ.	8	21
9	+ ԿԻՐԱԿԻ, Ե. զկնի Վերափոխման։ Բարեկենդան պահոց Ս. Խաչի։	9	22
Արև. 5.58			Արև. 5.57

Առաջին քառորդ ժամ 5 րոպէ 35

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1701 սեպտ. 8ին Մխիթար Աբբայ Կ. Պոլսոյ մէջ կը հիմնէ Մխիթարեան Միաբանութիւնը, զոր վերահաստատեց 1717ին, Վենետիկ Ս. Ղազարու կղզին մէջ։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առաւօտ ջերմաչափին աստիճանն էր

Կ. Պոլիս	20	Թիֆլիս	24	Երուսաղէմ	11
Զմիւռնիա	6	Բագու	11	Վ. Եվդոկիա	10
Աֆիոն	20	Կարին	20	Թրիէսդ	—
Եդեսիա	—	Ցիւրիխ	—	Պէրլին	20

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԽՐՈՆԻԿ

ՊԱՂՏԱՏԻ համար հովիւ մը նշանակելու առաջարկութիւն եղած էր Երուսաղէմայ Ս. Պատրիարքին, որ կը պատասխանէ թէ արժանաւոր եկեղեցական չունի այդ պաշտօնին համար։ Հետեւաբար հարկ կ'ըլլայ Պատրիարք հովիւը այս կողմերէն ղրկել, թէպէտ միւս կողմէ ուրիշ վիճակներ ալ կան որոնց յարմար եկեղեցականներ կարգելու պէտք կը ներկայանայ։ Ասոնցմէ մէկը և գլխաւորն է այժմ Բաղէշ, որուն առաջնորդը կը մեկնի Երուսաղէմ, առանձնելու համար ժառանգաւորաց վարժարանի տեսչութիւնը։ Ուրիշ Երուսաղէմայ վարդապետներ ալ կան այս միջոցին Պոլիս, որոնք շատ արժանաւոր չեն իրենց վիճակները երթալու, և միւս կողմէ անոնցմէ ոմանք սպասելով սպասելու պէտք ցոյց կը տրուի։ Սակայն վարչական շրջանակներու մէջ կը խորհուի որ այսքան տարիներ գաւառներու մէջ փորձառութիւն և գործերու վիճակին մօտէն տեղեկութիւն ստացող այս վարդապետները, որոնք թէ, տեղական խնդիրներ են թէ տղայնի մարմինները հաւասարապէս զանց թողուցին, պէ՞տք է որ երթան մեկուսեան վանքին մէջ, համեմատաբար նուազ կարեւոր պաշտօններ ստանձնեն, երբ այդ պաշտօնները վարող սաբիչներ ալ կրնան գտնուիլ միենոյն յարկին տակ։ Իսկ ազգին բուական գծուարութիւն պիտի կրէ կեդրոնը, մինչև որ Բաղէշի և Տիգրանակերտի մեկնէկ առաջնորդ մը յարմարցնէ. և այս պարագան փորձով գիտէ նոյն իսկ Տ. Յարութիւն Սրբազան, որ Պոլսոյ Պատրիարք գտնուած պահուն բաւական ատեն Տիգրանակերտ մը չկրցաւ ղրկել Տիգրանակերտ, և միւս վիճակներու համար ալ միենոյն դժուարութիւնները կրեց։ Արդար ըլլալու համար պէտք է ըսել թէ, Պատրիարքարանը ամէն օր մարդ չկրնար ամէն ոչ պաշտօնեաներու համար, քանի որ տրդէն գտնուած կարող եկեղեցականները մէկ մէկ պաշտօնի վրայ են, և անոնց այլ և այլ պաշտօններ չեն ստանձներ իրենց յատուկ պաշտօններով։ Սակայն ըստ Բաղէշի Տիգրանակերտի նիւթական դժուարութիւններ կրեց իր պաշտօնական, բայց այդ հեռը մինչև մէկ ատենէն կրնայ կարգադրուիլ։ Սակայն բուական զօրմանալի չէ՞ երբ Եպիսկ Վ.ի նման եկեղեցական մը կարեւոր պաշտօն մը հովուութեան պաշտօնէն հրաժարիլ առանձնելու ժառանգաւորաց վարժարանի տեսչութեան նման պաշտօն մը։ Տ. Յարութիւն Սրբազան թէպէտ որ և է ճնշում չի գործադրեր, բայց իր խոհականութեան մէկ նոր ապացոյց տուած պիտի ըլլայ, երբ յարգէ գաւառական պաշտօններու մէջ գտնուող իր վարդապետները, որ չտրուին իրենց առանձնած պաշտօնը, համոզելով զիրենք որ տեղը ու նկատելով աւելի իրենց առանձնած պաշտօնին մէջ իրենց պէտք ունին քան թէ Ս. Յակոբեանց վանքին մէջ, ուր չենք կրնար հաւատալ թէ չէ՞անուին անոնց բացակայութիւնը անհրաժեշտ ընող եկեղեցականներ, ինչպէս ի հարկին Խաղաղեան Սրբազանի վարած կարեւոր պաշտօնը վարողներ ալ չեն պակսիր։ Այսպէս կը հաւատանք որ, եթէ նոյն իսկ Վեհափառեան Սրբազան, երկար տարիներ Կարնոյ առաջնորդութեան մէջ մնալով բաղդակից չգտնուէր Ս. Թոռնէն (հանուանը այնպիսի ժամանակ մը երբ հիմակուընէ աւելի, կարող եկեղեցականներու ներկայութեան պէտք կար վանքին մէջ), այս օրուան օգտակարութիւնը չպիտի կրնար ունենալ. և այս ալ բնական է, քանի որ վարչական փորձառութիւնը գրքի վրայ սովորելիք ուսում չէ։ Ո՞վ գիտէ թէ այսօրուան Բաղէշի, Տիգրանակերտի, Երզնկայի Առաջնորդները ապագային, մէջ օր մը չպիտի կոչուին Միաբանութեան պետը ըլլալու։ Այդ պարագային պաշտօնական փորձառութեան և հասարակաց հաւանութեան պէտք պիտի ունենան անոնց, և այս ալ պատճառ մըն է որ չի բացուիր ժառանգաւորաց վարժարանի տեսչութեան կամ վանական գործերու մատակարարութեան մէջ։

ԳԱԼԸԹԻԱՅԻ գերեզմանատան մէջ անոնք որ թաղեր ունին և Պոլսոյ զանազան կողմերը կը բնակին, հրաւէր ստացած են Ս. Պատրիարքէն, նպաստաւոր գերեզմանատունը որմափակելու համար։ Այս հրաւէրը ասկէ առաջ ալ եղած ըլլալով, անհետ արդիւնք ունեցած չէր։ Հետեւաբար այս օրերս դարձեալ պիտի կրկնուի, և անտարբերութիւն բռնողները պիտի փուքին այսպէս նուիրական պարտք մը կատարել յօժարութեամբ։ Թէպէտ չնչաւորեան գործը ուշացած է, բայց կարեւոր գումար մը ալ ծախսուած է Սամաթիոյ եկեղեցւոյ սեղանէն, այնպէս որ եթէ նոյն գումարը չգտնուի, բոլորովին պիտի խանգարուի եկեղեցւոյ պիտոյքն, որ ուրիշ թաղերու նման, հարկաւ հասարակաց վիճակի մէջ չէ։

ԲԱՐԻԶԷ տեղեկութիւն կուտան թէ Տ. Գէորգ եպիսկ. Ըւթիւճեան Վենետիկէ դարձին, ուր գացած էր Ս. Հայրապետին հրամանաւ, ինչպէս գրեցինք երէկ, պիտի այցելէ Իտալիոյ զանազան կողմերը ուր որ Հայ գաղթականութիւն կայ։ Տ. Գէորգ եպիսկ. մտադիր է երթալ նաև Աւստրիա ալ այցելել։

ՄՈՒՇԻ առաջնորդ Խորէն Ծ. Վ. երէկ իրիկուն Ս. Պատրիարքին ներկայանալով իր հրաժեշտը առաւ, և այսօր կը մեկնի Պօլսէն Տրապիզոն ռոյկէ ալ իր պաշտօնատեղին երթալու համար։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ արհեստանոցին նկատմամբ մեր հաւաքած տեղեկութիւններէն յառաջ կ'երեւի թէ Հոգաբարձութիւնը արդէն խորհած է առնել պետ կիւլպէնկեան Գալուստ էֆ.ի (որ Թիֆլիս յառաջիկայ չորեք. Պոլիս հասնի), զորս ձեռնարկն անմիջապէս յետոյ ձեռք առնել այս խնդիրը, աւելի զարկ տալու համար արդէն գտնուած արհեստականներուն, որոնց դաստիարակութեան հաստատուել չէ բարեկարգեալ։

Գ. ԳՐԻԳՈՐ ՋԱՆՇԵԱՆՑԻ մահուան առաջին տարեդարձին առթիւ, յուլիս 15ին հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարուեր է Կիւրինի Ս. Փրկիչ եկեղեցիին մէջ, որուն ներկայ գտնուեր են որբանոցի հոգաբարձուները, ուսուցիչները, որբերը և խուան բազմութիւն մը։ Հոգեհանգիստէն վերջը ներկաները որբանոց գացեր են, ուր Օհանեան և Ոհանճան քահանաները պարզացին յարմար բանախօսութիւն մը ըրեր են։ Կիւրինի որբանոցը Գ. Ջանշեանցի նպաստով բացուած է։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ թաղհերդարանին մէջ, ատենապետութեամբ Տօքթ. Թորգոմեան էֆ.ի։—Աշխոյժ 4722 թուով հրատարակուած յօդուածի մը մէջ Խորհրդոյ քարտուղար էֆ.ին վերագրուած զեղծման նկատմամբ, ըստ յանձնարարութեան Ս. Պատրիարքին և ըստ պահանջման քարտուղար էֆ.ի, հարկ եղած քննութիւնները կատարելէ, և այդ մասին արուած գրաւոր և բերանացի վկայութիւնները լսելէ յետոյ, Խորհուրդը համոզուած գտնուեց թէ՝ քարտուղար էֆ.ին վերագրուած զեղծումը անհիմն է, և որոշեց ըստ այնմ Ս. Պատրիար-

ցին ներգեկուցած։—Վիեննայի Միխիթարեան Միաբանութեան կողմէ հրաւիրագիր մը ուղղուած ըլլալով Խորհրդոյ, ժամանակին համար Միխիթար Աբբահօր երկհարիւրամեակի առթիւ Բանկալթիի եկեղեցւոյ մէջ կատարուելիք հանդիսութեանց, Խորհուրդը իր կողմէ ատենադպիր Տոքթ. Թորգոմեան և Գուրգէն Ցակոբ էֆ.ները յանձնարարեց ներկայացուցանել։—Բէօթէնէքի ազգ. վարժարանին ուսուցչական մարմինը գիր մը ուղղելով, խնդրած էր ցուցակով մը ճշդել հայերէնի դասաւանդութեան յարմար դասագրքերը։ Ցանձնաժողով Պետրոս էֆ. Կարապետեան առաջարկեց հետևողութեամբ ընկալեալ դասագրոց ցուցակին, հայ լեզուի և դպրութեան վերաբերեալ դասագրքերը, և յայտարարել։—Ըստ հրաւէրի, Խորհրդոյ ներկայացած Ցովհաննէս էֆ. Հինգլեան, և Խորհուրդը նախնական խորհրդակցութիւն մը կատարեց ժամանակաւորապէս դասընթացքի մը հաստատման համար։ Շարունակութիւնը թողուեցաւ յառաջիկայ նիստին։—Դպրոցական վերամուտին և ազգ. վարժարաններու նորոգ կազմակերպութեան առթիւ Խորհուրդը որոշեց հրաւիրել վարժարաններու հոգաբարձութիւնները, տեսուչները և ուսուցիչները, որպէս զի փութան մինչև Սեպտեմբերի վերջը ուղարկել վարժարաններու նկատմամբ ղրկուած հարցարանները պատասխանելով։ — Ս. Փրկչեան ազգ. Որբանոցի ուսուցչական վիճակին վերաբերեալ ինչ ինչ խնդրոց նկատմամբ տեղեկութիւն առնելու համար, Խորհուրդը որոշեց իր յառաջիկայ նիստին հրաւիրել որբանոցի տեսուչը։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԷ այս շաբթու ստացուած նամակներէ ցաւօք կը տեղեկանանք թէ Խանձեան Սահակ էֆ.ի որդի Գ. Գօգոս Խանձեան անցեալ ամսոյ 15ին կնքեր է իր մահկանացուն ի Գոմպայ՝ լեարդի հիւանդութենէ, 28ամեայ ծաղիկ հասակին մէջ։ Հանգուցեալը՝ նախկին աշակերտ Կեդր. Վարժարանի 7-8 տարիէ և վեր Բոմպայբնակ ոսկերիչ Էգնաեան եղբարց ներկայացուցիչն էր, և իր գործունէութեամբ և աշխատութեամբ լաւ ապագայ կը խոստանար։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԿԵՏԻԿ ՓԱՇԱՅԻ ոսկերիչ մը կը գրէ մեզ.— «Անցեալ օր առաւօտեան Թերթի մը մէջ կարդացուեցաւ գրութիւնը Կետիկ Փաշայի մը, որ կը պարծենար թէ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութեան պահուն ինքը ներկայ ըլլալուն, իբր թէ զեղծման առիթ չէր տրուած (.°)։ Ըսել է որ Թաղին մէջ ուղղամիտ մարդ միայն ինքը մնացեր է (.´) որ ինքնակոչ կերպով զեղծումի դէմ մաքառողի հովեր կ'առնէ։ Բայց այդ չէ կարեւորը, այլ իր առ խօսքը թէ նախորդ Թաղ. Խորհուրդը 14000 ղրշ. պարտք թողած է։ Ասիկայ բացատրելու համար նախ այդ Թաղեցին գիտնալու է որ ամառուան եղանակը Կետիկ Փաշայի եկեղեցիին ամենէն ծխոտ շրջանն է, Թաղեցիներու շատին գիւղերը երթալուն պատճառաւ, եւ ամէն տարի ամառուան բացը ձմեռն է որ կը գոցուի։ Եթէ այս տարի քիչ մը աւելորդական աւելի էր այդ բացը, պատճառը այն էր նախկին Թաղական մեծածախ մը առանձնապետութեան օրով, եկեղեցւոյ կոլեած մերձակայ տունը դպրոցի և գրէոցը տան վերածուելով այդ տունին երկու տարի պարապ մնալը, և իբր 10000 ղչ.ի ծախս մը մնալ այն օրէն սկսելով, Գովով Աստուածածնի պատկերին վրայի ոսկիները ծախելու ամբաստանութեան, ապա նման ամէն մեղ կ'ըլլայ։ Մանաւանդ որ այս անգամ եղածը ո՛չ թէ պատկերի վրայէն առնուած, այլ Թաղ. խորհրդարանի սնտուկին մէջ երկար տարիէ ի վեր մնացած արծաթեղէններ էին, հազիւ մէկ քանի հազար ղչ.ի արժէքով։ Բայց ասկէ առաջ երբ Թաղին պաշտօնատար մեծաւորութիւններէն միայն նուիրած կանթեղը յիշուած մեծ ազգային օրով ծախուեցաւ այն տան ո՞ւր էր այդ իրաւակ Թաղեցին, մանաւանդ որ նուիրատու ախկինը իր քոյրն ալ էր։ Ինչո՞ւ անտարբեր գտնուեցաւ երբ եկեղեցատապական տունը երկու տարի պարապ մնաց։

«Վերջացնելու պահուն կը յայտարարեմ թէ ես ոչ խմբապետ եմ և ոչ խմբագիր, այլ պարզ ոսկերիչ մը, որ տեսայ անձերու կատարելու իրողութիւնները, (և ոչ թէ պաշտօնապ սուտերը, ինչպէս կը կարծէ) ամբաստանեալ երևան հանել, ի սէր ճշմարտութեան։ Խորհուրդ կուտամ նաև որ իրեն ներկայացուածը կարդայ։ Եւ այնպէսնէ իր սնապարծութիւնը անոր առաջ։»

Կետիկ Փաշայի ոսկերիչ մը

Մ. ԽՄԲ.— Բնիկ Կետիկ Փաշայի Դուռքթ Խ. Գանձակեան ստորագրութեամբ ուրիշ նամակ մըն ալ առինք, որուն մէջ իրաւացի դիտողութիւններ եղած են Թաղին վարժարանի ուսուցչութեան ներկայ կազմակերպութեան դէմ։ Բայց Սուրհանդակի խմբագրութիւնը շատ բարձր է Թաղային հաշիւ վէճերէ։ Ուստի չենք ուզեր աւելի տեղ տալ Կետիկ Փաշայի վարժարանի և եկեղեցւոյ խնդիրներուն, որոնք փակուած են այլևս մեզի համար։

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

20 Սեպտեմբեր 1901

Ֆրանս., 3%	(3% Français)	101 50 (?)
Թէքի	(Tab. Turcs)	308
Գոնսոլիտ	(R. Turque D.)	24 05
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	101 .
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.)	520.—
Թրանսվալ	(Transvaal)	82 25

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը երէկ կատարուեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը, փառաւոր կառքի մը մէջ նստած Համիտիէ մզկիթը գնաց, ուր ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը, կայս. Պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին ռուսական, անգլիական, ամերիկեան և պելճիքական դեսպանները, գերման դեսպանատան գործակատարը, Պուլկարական գործակատարը, վերոյիշեալ դեսպանատուներու մէկ քանի պաշտօնեաներ և 10 օտարազգի հիւրեր որոնցմէ ոմանք Սեն-Հոզեա Էմին պէյի միջոցաւ կայս. մեծարանաց արժանացան։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԸ երէկ Սելամլըքի արարողութենէն ետքը բարեհաճեցաւ յառաջորդ ոչ-պաշտօնապէս իր ներկայութեանը ընդունիլ ռուսական, անգլիական, ամերիկեան և պելճիքական դեսպանները, և Պուլկար գործակատարը։

ԽՏԻՎ Բարձ. Աբբաս Հիլմի փաշա, ընկերակցութեամբ կայս. Թիկնապահ միրլիվա Հիւսնի փաշայի, ասէի օրը այցելեց Շիշլիի Համիտիէ մանկանց հիւանդանոցը։

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ նախագահ Մաք Քինլիի ի յիշատակ, ասէի օրը, ինչպէս գրած էինք, Բոլսէյթ Գոլէճի մեծ սրահին մէջ կրօնական արարողութիւն մը կատարուեցաւ, ի ներկայութեան ամերիկեան գաղթականութեան։ Տոքթ. Ուաշպըրն, Գոուայն և Հէբբէգ պաշտօն կը մատուցանէին։ Ներկայ էին ամերիկեան դեսպան Գ. Լէյշման, Ֆրանսական դեսպանատան խորհրդական Գ. Գարոց և ուրիշ մէկ քանի անձնաւորութիւններ։ Ամերիկեան գաղթականութեան անդամները հեռագրով այս առթիւ իրենց ցաւակցութիւնը և համակրութիւնը յայտնեցին այրի տիկին Մաք Քինլիի։

—Կիրակի օրը (վաղը) Իզմիրի մէջ Նախագահ Մաք-Քինլիի մահուան առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի ամերիկեան մատրան մէջ։

ՑԽԱՑՈՏԻ ՐԵՃԻԻՆ օգոստոս ամսուան հասոյթից գումարը եղած է 184000 Օսմ. ոսկի։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ դեսպան իշխան Կիքա որ Ռումանիա կը գտնուի այժմ, մէկ քանի օրէն Բոլիս պիտի երթայ, ներկայ գտնուելու իր զաւկին և Օր. Սինկըրի ամուսնութեան։ Օր. Սինկըր 5000000 Ֆր.ի դրամօժիտ մը ունի։

ՀԵՌԱԳՐԱՑ ԵՒ ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ վերատեսչութիւնը որոշած է 100ին 20 զեղչ մը ընել օտար երկիրներ ղրկուած նամակներու վրայ փակցուելիք դրօշմաթուղթերէն գնողներուն։ Հետևաբար այսօր մէկը 80 ղչ.ով պիտի կարենայ այդ կարգի դրօշմաթուղթերէն գնել 100 ղչ.ի արժէքով։

ԳՆՉՈՒ ԿԻՆԵՐԸ.—Ժամանակէ մը ի վեր մայրաքաղաքս մէջ ասդին անդին թափառող գնչու կիներու կողմէ գործուած գողութեան դէպքերը շատցած են։ «Մօնիթէօր» այս կարգի գողութեան մէկ քանի նոր դէպքեր յիշելէ ետքը, խնդիրը Բերայի կառավարչութեան նկատողութեան կը յանձնէ։

ԽՕՏԷՄԻՇԷՆ կը գրեն մեզ.—«Քաղաքէն 4.5 ժամ հեռու գտնուող Կելճիկ անուն գիւղին բնակիչները ժամանակէ մը ի վեր կը նեղուին Չոգքըրմ Օղլու կոչուած աւազակապետի մը հրամանին տակ գտնուած աւազակներէն, որոնք վերջերս մեծ գումար մը գողցած են։ Անցեալ օր ոստիկանութեան ջոկատ մը և այս աւազակներուն միջեւ կռիւ մը տեղի ունեցաւ, սակայն աւազակները յաջողեցան պրծիլ։ Օգոստ. 21ի առտուն ալ Պօղ Տաղի կողմերը հեծեալ ոստիկաններու և զաբթիէներու նոյն աւազակներուն միջեւ ուրիշ կռիւ մը տեղի ունեցաւ. որու միջոցին աւազակներէն մին թեթև կերպով վիրաւորուեցաւ, իսկ միւսները դարձեալ յաջողեցան փախչիլ։ Տեղական իշխանութիւնները կը հալածեն աւազակները։

—«Կելճիկ գիւղին մէջ երկու Թուրք աղջիկներ վերջերս թունաւոր խոտ ուտելով մեռեր են։»

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մէջ նոր հանքեր երևան հանուեր են, կ'ըսէ Պաղեստին գտնուող Գերման հանքաբանէտ մը։ Նոր հանքերը կը գտնուին Ցորդանանի եւ Մեռեալ Ծովուն երկու կողմերը։ Գերման հանքաբանէտը կ'ըսէ թէ կրնալի է Մեռեալ Ծովուն հանքերը հարստութեան մը վերածել շահագործելով։ Այդ ջուրերուն մէջ կը գտնուին կլորաչոր, ծծմբային, պղնձաքար ևն.։ Ասկէ զատ կաւիճի հանքեր կան Նեղի Մուսայի մէջ, որոնք հարիւրին 30 40 կուպր կը պարունակեն։ Ամենէն կարևորն է ֆոսֆաթի հանքը։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Երէկ գրած էինք թէ ռուսական դեսպան Գ. Զինովիէվ հոկտեմբերի սկիզբները արձակուրդով պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։ «Մօնիթէօր» կ'իմանայ թէ դեսպանը միայն երկու շաբաթուան արձակուրդով Բոլիս պիտի երթայ, և անկէ ուղղակի մայրաքաղաքս պիտի վերադառնայ։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍ Բարձ. Խալիլ Րիֆաթ փաշա իր հիւանդութենէն կատարելապէս ապաքինած է։ Վեհ. Սուլթանը ասէի օրը Ն. Բարձրութեան առողջական վիճակին վրայ տեղեկութիւններ առաւ Բ. քարտուղար Իզզէթ պէյի միջոցաւ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Ասէի գիշեր Ղալաթիա, Վոյվոտայի պահականոցին դիմացի անկիւնը ծխավաճառ Ցոյնի մը խանութը գողեր մտնելով, խեղճ մարդուն կողմէ խանութին նկուղին մէջ պահուած 300 ոսկին գողցեր են։ Ճարպիկ գողերը հաւանաբար տեղի չտալու համար խանութին փեղկերը բացեր եւ իբր թէ կրպակը բանալու եկած են, կատարեր են գողութիւնը։ Գիշերապահն ալ յիրաւի խաբուեր է այս վարպետութենէն։ Հետ ծխավաճառը առտու խանութ երթալուն հասկցեր է եղելութիւնը։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացած է։

ՀԱՄՊՈՒՐԿԻ տնտեսական մասին պատրաստուած վիճակագրութենէ մը կը տեսնուի թէ այդ քաղաքէն 1899ին Եւրոպական Թուրքիա ներածուած ապրանքներուն արժէքն է 7 միլիոն 207150 մարք, իսկ 1900ին 48897660 մարք։ Ասիական Թուրքիա ներածուած են 1899ին 1 միլիոն 987660 մարք, իսկ 1900ին 3 միլիոն 436970 մարք։ Ամբողջ Թուրքիայէն Համպուրկ ներածուած է 1899ին 19 միլիոն մարք, իսկ 1900ին $21^1/_2$ միլիոն մարք։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ.— Այս գիշեր Սկիւտար Չիֆթլիկի Թատրոնին մէջ պիտի ներկայացուի Մնակեան էֆ.ի խումբին կողմէ «Գոմէյլեպողորդ կինը», ի նպաստ դերասան Շահինեան և Ֆէհիմ էֆ.ներու։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— Սօսիէթէ Օթթօման տէ Շանժ է տը Վալէօռ (հաշուեյարդարութեան մէջ) բաժնեթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ նոյն ընկերութեան սեպտեմբեր 12ին գումարուած ընդհանուր ժողովին որոշումներուն համաձայն Օսմ. կայս. Պանքային միջոցաւ երրորդ և վերջին անգամ ըլլալով իւրաքանչիւր բաժնեթուղթի համար պիտի վճարուի $33^1/_2$ ղրշ. ոսկեգրամ։ Հետեւաբար նոյն ընկերութեան բաժնեթուղթ կամ Պոն տը Լիքիտասիոն ունեցողները կը հրաւիրուին իրենց բաժնեթուղթերը ներկայացնել Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքան, յառաջիկայ երեքշաբթի օրուընէ, սեպտեմբեր 24էն սկսեալ, և գանձել $33^1/_2$ ղրշ. ոսկեգրամ։ Իրենց բաժնեթուղթերուն վրայ սա կնիքը պիտի կոխուի.— «Վճարուած՝ 2000 ոսկիէն բաժին ինկած գումարը»։

Կ. Պոլիս, 19 սեպտ. 1901

* *

Օսմ. Պանքային Բերայի մասնաճիւղը փոխադրուած է Բերա Մեծ-փողոց Թիւ 347, Պոն Մարշէի հիւղ դիմացը։ 13—3

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ՝ սեպտեմբեր 20էն սկսեալ գործադրութեան պիտի դրուի 1900 հոկտ. 15ին հրատարակուած և 101 Թուակիր «Բըթիթ վիդէս»ի առժամեայ արտասովոր սակագին վրայ եղած առաջին յաւելուած մը, որ ի գործ պիտի դրուի Զոյ կայարանէն անդին ղրկուելիք ցորենի փոխադրութեանց համար, և կը պարունակէ կարևոր զեղչեր Հայտար Փաշա, Տէրինճէ և Իզմիթ ղրկուելիք ապրանքներու սակագնոյն մասին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վերոյիշեալ կայարաններն և կամ Հայտար-Փաշա, ընկերութեան առևտրական տնօրէնութեան,

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Հայտար-Փաշա, 17 սեպտ. 1901

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 19 Սեպտ.—Կ'ըսուի թէ Զաւնի իշխանը Ամերիկայի ճամբով ուղղակի Չինաստան պիտի երթայ, առանց Եւրոպայի ուրիշ ո և է մէկ մայրաքաղաքը հանդիպելու։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Արքայական հրամանագիր մը կը հրամայէ զինուորական յանձնաժողով մը կազմել, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ դրամել բանակին կազմակերպութեան, զինուելուն և շարժման վիճակի մէջ դրուելուն վերաբերեալ խնդիրներով։ Թագաւորը՝ իբրև գերագոյն պետ բանակին՝ պիտի վարէ այս յանձնաժողովը, որուն պիտի անդամակցին պատերազմական նախարարը և ինը բարձրաստիճան զինուորականներ։ Ասոնց պաշտօնը երեք տարի պիտի տևէ։

ՎԻԷՆՆԱ։—«Էնֆորմասիոն» թերթը կ'իմանայ թէ Սերպիոյ Տրակա Թագուհին իր հղիութեան պաշտօնական գիրք մը չինել կը բաղձայ։

ՔԷՅՊ-ԹԱՈՒՆ.—Պոէրները Տօրտրէխթի մէջ յանկարծակիի բերուելով, իրենցմէ երեսուն սպաննուեցան։

—Կը ծանուցուի թէ Պոէրները վերջերս հրացանի բռներ են վեց բնիկներ, Շթէյնպուրկի մօտ լրտեսութիւն ըրած ըլլալու կասկածանօք։

ՈՒՈՇԻՆԿԹԸՆ.— Վաւերական աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ բոլոր նախարարները հաւաներ են շարունակել իրենց պաշտօնը և օգնել Նախագահ Րուզվելթի, մինչեւ անոր նախագահութեան վերջը։

ՔԱՆԹՈՆ.— Գ. Մաք Քինլիի մարմինը հոս հասաւ մասնաւոր կառախումբով մը, և իր տունը փոխադրուեցաւ։ Թափօրին կը հետևէին նոր նախագահը ու նախարարները ևն.։

ԲԱՐԻԶ.— Գ. Կամպոնիս, «Լիպէրթէ»ի լրագրին արտօնատէրը, ձերբակալուեցաւ այսօր։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլ. «Բորպոս» թորփիլանաւը ընկղմեցաւ Հիւսիսային ծովուն մէջ։ Բազմաթիւ զոհեր կան։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 20 Սեպտ.—Կը ծանուցուի թէ Բարիզի ռուսական դեսպան իշխան Ուրուսոֆ հրաժարեր է, և իրեն յաջորդ նշանակուեր է Հռոմի ռուսական դեսպան Գ. Նէլիտոֆ։ Կ'ըսուի թէ իշխան Ուրուսոֆ պատճառ եղեր է որ Ցարը չայցելէ Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պոէր Զօր. Սքիւթոյի զօրախումբը պարտութեան մատներ է անգլիական հեծելազօրքի մէկ մասը։ 3 Անգլիացի սպայ և 20 զինուոր սպաննուեր են։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԳՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		25.31
Երեկուան բարձր գինը		25.34
Երեկուան վար գինը		25.30

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	99.25
Երեկուան բարձր գինը		99.62
» վար »		99.—
Ռէժի	Լ. Օ.	13.—
Թրամվէյ բաժնեթուղթ		5.80
» պարտաթուղթ		478
» ծախսանց		1.60
Օսմ. ապահովագր. ընկ.	Լ. Օ.	3.99
Երկօղիթէ Թիւրգ		—.—
Թրանսվալ	Ֆր.	82
Ռօսսոֆ		462.
Գրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիեն		283.—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Մէճիտիէ արծաթ	Ղ.	108.06
Մէթալիք		99.
Անգլիական ոսկի		110.02
Ֆրանսական ոսկի		87.27
Ֆլորին		51.06
[illegible]		90.20
Ռուսլի Թեթօսգրամ		8.58
Լօնտոն 3 ամիս		109.10
Բարիզ		22.90

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

	ԼՈՆՏՈՆ, 19 Սեպտ. Անգլիական	ԲԱՐԻԶ 19 Սեպտ. Ֆրանսական
Անգլ. գոնս.	93.87	100.20
Օսմ. փոխ. սէրի B.	49.—	
» » » C.	26.—	
		24.—
» » » D.	23.—	23.85
Պանք Օթթօմ.	10.30	519.
Թրանսվալ	3.31	82 50
Եգիպտական		108.
Օսմ. Ռէժի		309.
Երկօղիթէ		508.
Օսմ. Ամալգաման		510.
Օսմանիէ		444.
Գրէտի Լիոնէ		1042
Իտալական		98.70
Սպանիական		71.35

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Գ. Կ. Ո.—Մուշ.— Ձեր յօդուածները ստացած ենք, բայց հրատարակութեան յարմար չէ նկատուած։

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՆԱՐԵԿԱՑ ՎԱՆՔԸ

Ակնայ գաւառի շրջանակին մէջ ամայի ու անշքեղ գետնի մը վրայ կը բարձրանայ մենիկ մենաստանը Նարեկայ, անշուք մատուռ մը զոր դարերը հրիտակած են մեզ։ Բայց հակառակ իր անշքութեան, տարւոյն մէջ մէկ քանի անգամ, մանաւանդ Աստուածածնայ Վերափոխման տօնին, հազարներով ուխտաւորներ հեռուէն, մօտէն, կուգան պատուել ու պաշտել Նարեկացի մեծ վարդապետին յիշատակը։ Վանք մը չէ Նարեկան, բայց այդ օրը վանքէ աւելի բան մը կը դառնայ, այնքան այլասեռ ու այլատարազ ուխտաւորներու բազմութեամբ մը։ Այս տարի առաւել քան երբէք տպաւորիչ կերպով չեղեց եղաւ այդ ուխտագնացութիւնը։ Աշտըկերի առաջնորդ Մուշեղ Ս. Վ., որ անդական գործերով Ակն կը գտնուէր, ժողովրդեան թախանձանքով փութացած էր Նարեկայ վանք, ընկերակցութեամբ Արզումանեան Գէորգ Վ.ի և Ակնայ Քաղաք. ժողովոյ, հոգաբարձուական եւ ուսուցչական խմբի անդամներու։ Օգնականներն էին նաեւ Աշտըկերցի Տօքթ. Խաչատ Հէքիմեան եւ կամարակապցի իրաւագէտ Աղէքսանդր Ասոգեան էֆ.ները։ Օգոստ. 11 շաբաթ գիշերը ուխտաւոր ընկերներով ճամբայ ինկանք Բինկայէն։ Ուխտի յիշատակներով օրօրուն, լեռ, ձոր կտրելով, անտառ ու սար գրկելով հասանք Նարեկան։ Արեւին նախաշողերը այն ինչ կ'ոսկեզօծէին լերանց ու բլրոց բարձունքները, ընդհանուր ոգեւորութեան մը մէջ առաջնորդուեցանք ուխտավայրը։

Մատուռին շուրջը գտնուած արօտատեղիներու վրայ ճերմակ վրաններու տակ համախմբուած էին աւելի քան 700 այլաբնակ երկսեռ ուխտաւորներ, որոնց բոլորն ալ ջերմ եռանդով ուխտ կը կատարէին։ Հոն ցուցադրերն ու տխրամէտները, լուսնոտներն ու անդամալոյծները կարեկցութիւն կը ծաէին Ս. Նարեկացիէն՝ ի հաւատս բուժելու, աղաչելու յուսով վառուած։ Պզտիկ իրարանցում մը իսկ չկար։ Ամէնքն ալ Մուշեղ Վ.ի ներկայութենէն ազդուած ինքնաբերաբար հանդարտ ու համեստ էին։ Գէորգ Վ. Պատարագ մատոյց, իսկ Նորվէրի Տէր Ակերսիեան քահանան պաշտօնեց. (Այս անունը ակամայ աւարտել կ'ուզէ մարդուն, երանի թէ այս գծողուլդ անուանը քահանայ չհետեւողքրուէր այլեւս)։ Պատարագի աւարտումէն ետքը մատուռի գերեզմանոցի գետնին վրայ Մուշեղ Վ. քարոզ մը խօսեցաւ, տեսակ մը հմտալից դասախօսութիւն ուխտի հերոսին—Նարեկացւոյն—կենսագրականով խառնուած։ Մուշեղ Վ. բացատրելով ունկնդիրներուն ուխտի նշանակութիւնը, անցաւ Նարեկացւոյն կեանքին, եւ անոր կոչման ու փառքին վրայ երկարօրէն բանախօսելէ վերջ, յորդորեց ուխտաւոր հասարակութիւնը՝ ուխտել իր յիշատակի Ս. Վայրին մէջ, անոր հետեւելու. «Կեանքի պայքարին մէջ, ըսաւ, երբ յաջողութիւնը խոյս կուտայ յաճախ մեզմէ, երկու միջոց կայ միայն կամ յուսահատիլ ու մեռնիլ, եւ կամ աղօթել ու ապրիլ։ Այս վերջինն արժէքը ամենէն աւելի Նարեկացին գնահատեց. աղօթքն ուժն էր որ ծնունդ առաւ իր նշանաւոր աղօթագրքին—Նարեկին—, որ ոսկեօ Թաղուն գանձ մը կը մնայ իր իրթնութեանց համար։ Խօսքով Անձնուրքի զուանը, առանց աղօթքի պիտի լքանէր անշուշտ զինքը դղրդող հոգատանջութիւններու ամբ. աղօթքով զօրացաւ սակայն աղօթքը ուսոյց իրեն ուղիղ բանավորութեան ճամբան։ Ըրաւ զայն անլքութեան մարդը, անյաղթող ու անդրդուելի, հաւատքի ու սիրոյ վարդապետը՝ խաղաղ ու խոլոցի. աղօթքը ըրաւ վերջապէս զինքը Նարեկացի մը, որուն դուռ այսօր յուխտ և յերկրպագութիւն եկած ենք։» Քարոզէն վերջը օրհնեց ուխտաւորները, բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին կենաց, որուն հովանւոյն տակ մեր ուխտաւորները չենցնելու ամէն դիւրութիւն կը վայելենք, յոյս յայտնեց Ն. Կ. Վեհափառութեան շնորհիւ և Բայլաստութեամբ շէնցնել այս անշուք Նարեկան, մէկ քանի յարակից սենեակներու շինութեամբ, որպէս զի ուխտաւորները պատսպարուին ի հարկին։ Ժողովուրդը գոհ սրտով քաջալերեց իր վրանները, մատաղները սկսան կարուիլ, կրօնական պաշտամունքին յաջորդեց աշխարհական հանդէսը. պարի զուռնա, ատանձներ խուլընդ թափով մը կը գոռար, անդին ջութակն ու դափը մեղրու ու մեղմանուշ կը հնչէր։ Սիրուն զուարճանքներ մըն էր այն, ձիարշաւներով կենակիցուած, Այս հաճոյալի եռուզեան

մէջ ժամերը յանդգնօրէն թաւալ էին կարծես. որը կը խոցոտէր, դէպի էր բախտ... Ս. Վայրէն: Մենք հետեւ... ներկայութեան մասին... զոր այնքան հաւատարիմ զարթուցած էր ի մէջ դրօշակ ու բանակէ Արմաւենեաց:

ԶԱՐԵՀ

Բեռլին

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱԶԴ

Ինչպէս ծանուցուած էր կանխաւ, վարժարանիս 26րդ տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտ. 3 երկուշաբթի օրէն: Աշակերտներու վերադարձի վերաբերեալ պէտք է... ու դասերը պիտի սկսին սեպտ. 10 երկուշաբթի:

Սկզբնական տեսութեան ... օր, բաց ի երեքշաբթիէն, դպրոցին մէջ կ'ընդունին ... ծնողաց ներկայացուցիչները:

Արդէն յայտարարուած է որ ... Պոլսոյ ... մէկը ... կը կատարուին:

Սկզբնական տեսութեան մասին ... կիրակի:

30 օգոստոս 1901 — Հիմնադիր - Տնօրէն

Սկիւտար — Ռ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

4—4

ԱՌԵՒՏՐ. ԵՒ ԼԵԶՈՒԱԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ

ԲԱՆԿԱԼԹԻ

ՓԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

Դ. Տարեշրջան

Առեւտրական վարժարանը փոխադրուած է Բանկալթի Հարպիյէ ... 178 ... Իսկ ... պիտի բացուին ... կանոնաւոր ...

... Առեւտրական վարժարան ...

Թէ Առեւտրական և թէ լեզուագիտ. կրկին վարժարանները վերաբացուած են ... 3/16 երկուշաբթի օրը:

Հիմնադիր Տնօրէն

10-4 — ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

Պ. ՊԱԼԵՆՆՑ ԳԵՂԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլիս, Զագմ աղճըլար եօգուշու թիւ 20

Դիմեցէք վերոյիշեալ հաստատութիւն ... բազմազան ...

... 1901ի ... 10-5

ԹԻՃԱՐԷԹ ՎԷ ՆԱՖԻԱ ՆԷԶԱՐԷԹԻ

ՃԵԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

...

Թի 4 ... 317 — 3—2

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐՄԱՇ

Պաշտօնական ծանուցում

Դպրեվանուց վարչութիւնը կը փափաքի ծանուցանել Արմաշու Չարխափան Ս. Աստուածածնի բարեպաշտ ուխտաւորաց, թէ ... համար ... մինչեւ ...

Ուղեկցութեան ... Օսմանեան ...

... 3—3

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԱԶԴ

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐՄԱՇ (Մեց)

Ստորագրեալ Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել Արմաշ ... տոմսակներու ...

Երթի տոմսակներ

Հայ-Բաշա-յէն Իզմիտ	Ա. կարգ արծ. դրշ.	»	»	»	39.20
	Բ.	»	»	»	24.30
	Գ.	»	»	»	16.10
Հ. Բաշայէն Ատաբազար	Ա.	»	»	»	67.—
	Բ.	»	»	»	40.—
	Գ.	»	»	»	26.10

Երթ ու դարձի տոմսակներ

Հայ-Բաշա-յէն Իզմիտ	Ա.	»	»	»	50.—
	Բ.	»	»	»	30.—
	Գ.	»	»	»	20.—
Հ. Բաշայէն Ատաբազար	Ա.	»	»	»	114.—
	Բ.	»	»	»	65.—
	Գ.	»	»	»	41.
Աք-Շէհիրէն Ատաբազար	Բ.	»	»	»	185.—
	Գ.	»	»	»	122.—
Աֆ. Գարահ.էն Ատաբազար	Բ.	»	»	»	142.30
	Գ.	»	»	»	93.10
Քիւթահիայէն Ատաբազար	Բ.	»	»	»	104.20
	Գ.	»	»	»	68.—
Էսկիշէհիրէն Ատաբազար	Բ.	»	»	»	77.—
	Գ.	»	»	»	50.—

Երեքէն 10 տարեկան տղայք ... 3 ... Սեպտեմբեր 6/19էն ... 15/28: ... 28/11 ...

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Հայտար Բաշա, 1 Սեպտ. 1901 — 4—4

ՆՈՐ ԴԱՍԱՐԱՆ

ՁԵՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՍՂԱՆԿԱՐԻ

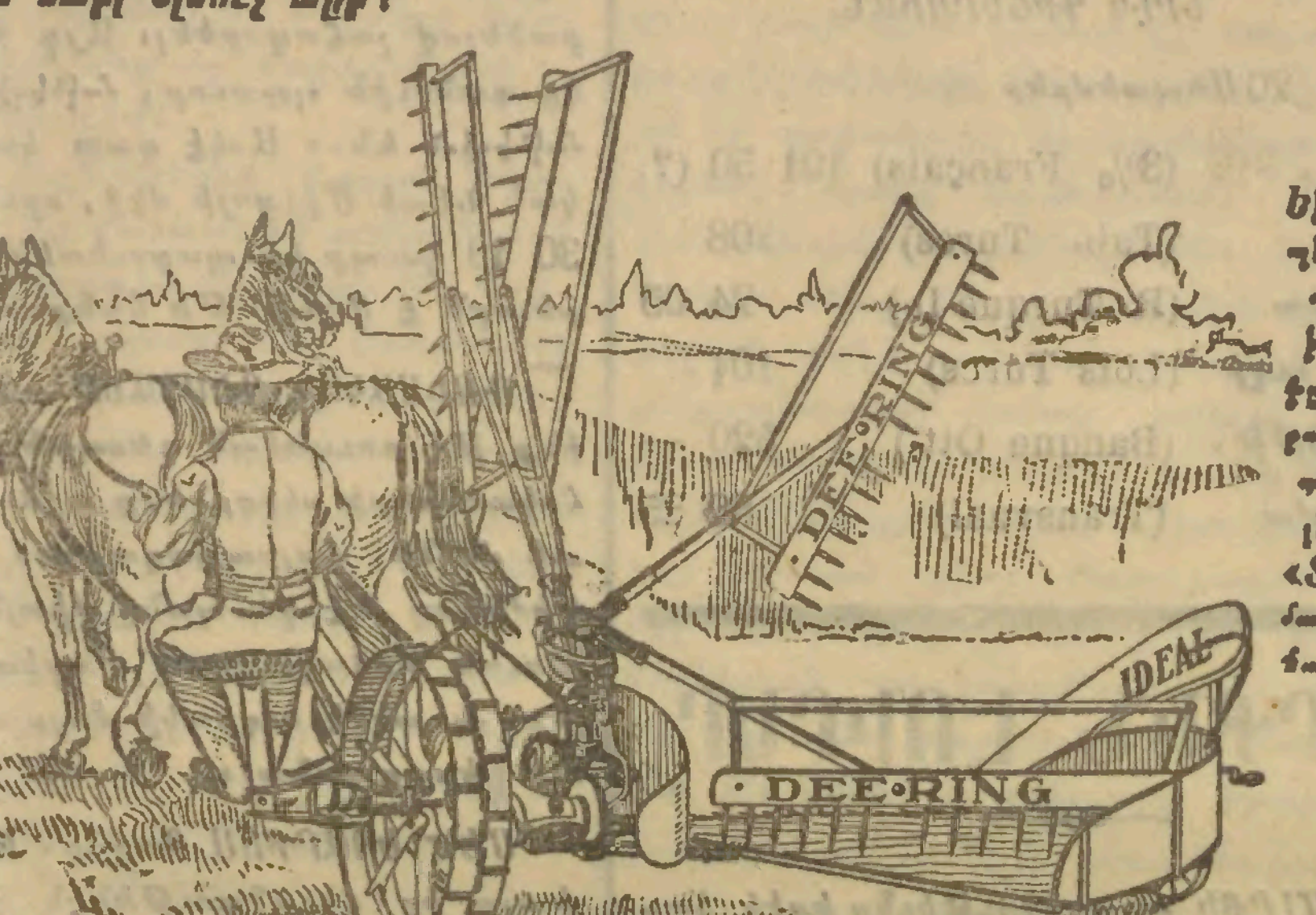
Ծանօթ տրուեսոագիտուհի Օր. Ա. Սիսեմեան ... Բերայի մէջ ... թիւ 2 ... (broderie) ...

... 10—7

ՏԻՐԻՆԿ

ՊԻՉՄԷՅԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ ԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Գու փարիզը Բարիզին 1900 ... 23 ...

1901 — 1901

... 12000 ... 9000 ...

... 1858 ...

ԻՒՆԻՈՆ

ՀՐԴԵՀ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1828 - 1829ԻՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1899 տարւոյ վերջը հատուցած վնաս	240 միլ. Փր.
1899ին գանձուած ապահովագին	19½ » »
Դրամագլուխ և պահեստի դրամ	105 » »
Ապահովագրուած դրամագլուխ	18 միլիառ Փր.

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1899 տարւոյ վերջը հատուցուած վնաս	99 միլ. Փր.
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ	253 » »
Դրամագլուխ և պահեստի դրամ	150 » »

... 60% ... «ԻՒՆԻՈՆ»ի ... ՈՐՈՒ ՆՄԱՆԸ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԳՏՆԵԼ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՈՒՐԻՇ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՔՈՎ:

... (accumulation des bénéfices) ...

Ընդհանուր ներկայացուցիչն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

... ՂԱԼԱԹԻԱ, Օսմ. Պանքային ...

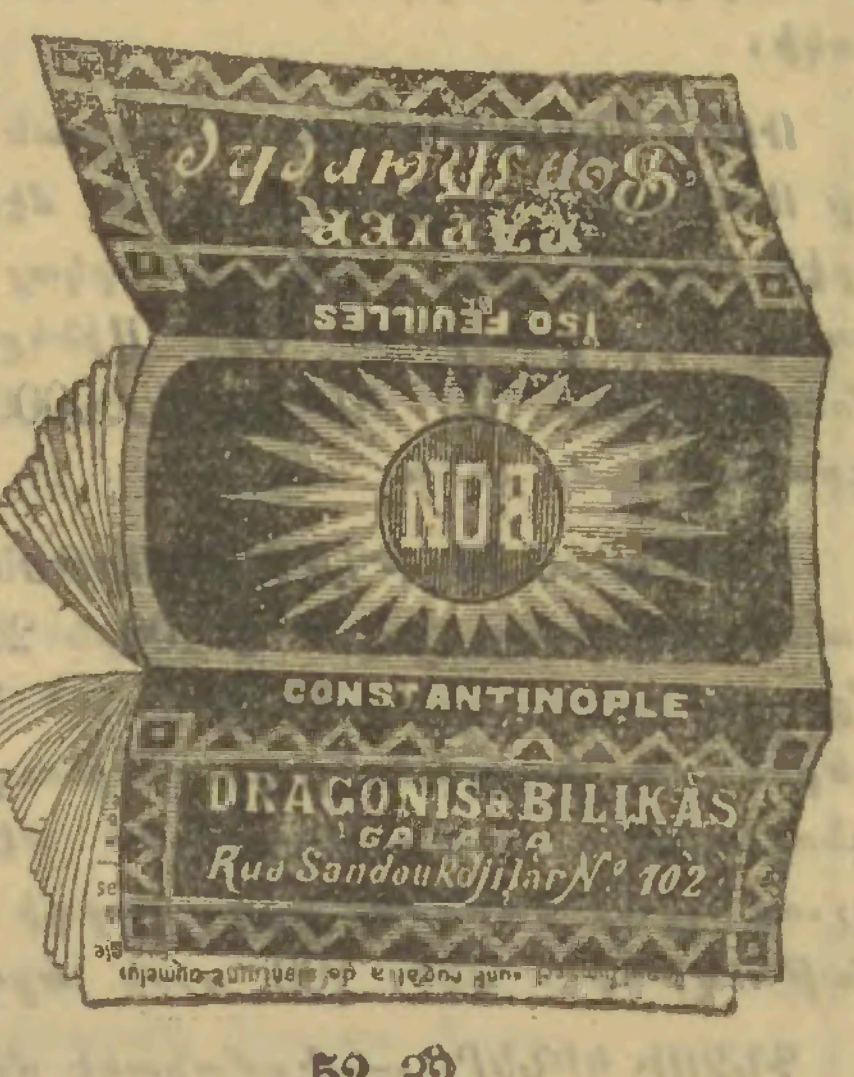
Եթէ ամէն տեսակ ... կը ...

ՏԻՒՔ ԵՒ ՊՕՆ

ԵՒ

ՃԵՐՄԱԿ ԿՈՂՔՈՎ ՊՕՆ

...

52-32

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ

ԲԵՐԱ, ՏՐՕԿՄԱՆ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 204

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ ԳԱՏԸԳԻՒՂ, ՄՕՏԱ

ԲԷԹԷՐՍԻ ՏՈՒՆԸ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ժ. ՋՕՌԻ

Այս Ֆրանսական վարժարանը ... Ֆրանսերէն ...

Ֆրանսերէնի ... Թուրքերէնը, Հայերէնը և Յունարէնը ...

... 7/20ին:

20—13

ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ

Համօբայօ խան

Նօ. 20 — ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ — Նօ. 20

Եթէ կ'ուզէք գնել աժան, ... « ԼՈՒՍԻՆ » վաճառատունս ...

... 100—70

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ

ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշայի ..., Թիւ 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին ...

...

104— 73

ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ — SALIBORINE

ԴԵՂԱԳՈՐԾ ՎԱՍԻԼԱՔԻ ԹԷՈՏՈՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՇԻ ԿՈՂՄԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Արտօնութեամբ Կայս. Առողջապահ. Ժողովին

...

Այս ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ ...

... թիւ 55 ...

... 6 ...

ԳԻՆ 5 ԴԱՀԵԿԱՆ

... 6 ... Սալիպօրին:

36—36

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (27)

Հ. Ճ. ՈՒԷԼՍ

ՏՈՔԹ. ԿՐԻՖՖԻՆ

ԺԴ.

ԲՈՐԴ-ՍԹՕՈՒԻ ՄԷՋ

—Ի՞նչ կայ, հարցուց Նուասթին ...

—Ականջս կը ցաւի, պատասխանեց Մարվըլ ...

...

—Բայց ...

—Սուտ է ...

—Բայց այդ ...

...

(Շարունակելի)

Թարգմ. ՊՕՂՈՍ ՔԻՉԻՔՃԵԱՆ